

poradnik
PISANIA
(HTTP://PORADNIKPI

☰ MENU

STRZELBA CZECHOWA I JAK JĄ ZAWIESIĆ JĄ NA ŚCIANIE NA 6 SPOSOBÓW

25 PAŹDZIERNIKA 2013

JOANNA WRYCZA-BEKIER

([HTTP://PORADNIKPISANIA.PL/AUTHOR/JOASIA2102/](http://poradnikpisania.pl/author/joasia2102/))

---

6 KOMENTARZY

([HTTP://PORADNIKPISANIA.PL/STRZELBA-CZECHOWA-6-SPOSOBOW-JAK-POWIESIC-JA-NA-SCIANIE/#COMMENTS](http://poradnikpisania.pl/strzelba-czechowa-6-sposobow-jak-powiesic-ja-na-scianie/#comments))

, W KATEGORII

FABUŁY

([HTTP://PORADNIKPISANIA.PL/CATEGORY/FABULY/](http://poradnikpisania.pl/category/fabuly/))

Ta strona używa plików cookies.
(<https://i1.wp.com/poradnikpisania.pl/wp-content/uploads/2013/10/strzelba11.jpg?>

Jeśli strzelba wisi na ścianie w pierwszym akcie, to w drugim lub trzecim musi wypalić. Czytelnik czeka na ten strzał. Wszystko jedno, kto pociągnie za spust. Wydziedziczony syn może celować do ojca, ale może też zabić siebie albo...spudłować. Ważne, żeby strzelba wypaliła. Każdą obietnicę, jaką dajesz czytelnikowi, musisz spełnić.

O strzelbie Czechowa słyszeli prawie wszyscy. Ale jest jeszcze inna wersja tej zasady, która opowiada o dwóch butach. Jeśli ktoś w mieszkaniu nad Tobą rzucił podłogę but, to jest prawie pewne, że za chwilę usłyszysz dźwięk spadającego drugiego buta.

Pierwszy but to zapowiedź.

Drugi but to zapowiedziane wydarzenie.

W życiu nie wiemy, co się wydarzy za chwilę. Możemy ufać naszej intuicji, ale przeczucia często nas zwodzą. Jako pisarz wiesz dokładnie, co się za chwilę wydarzy i możesz ostrzegać bohaterów, wyposażać ich niezwykle przeczucia lub stawiać na ich drodze ludzi, którzy przepowiedzą im przyszłość.

Tak naprawdę nie robisz tego z troski o bohaterów (bo przecież istnieją oni tylko na papierze), lecz po to, **by przygotować czytelnika na to, co się za chwilę stania.** Każda zapowiedź jest jak **znak ostrzegawczy.**

Uprzedzasz czytelnika, żeby uważał i by nie odkładał książki, bo za chwilę wydarzy się coś...straszego, niezwykłego, smutnego.

Każde ważne wydarzenie powinienś zapowiedzieć, by mieć z niego jak największy pożytek dramaturgiczny. Ponadto, zapowiedzi dodadzą Twojej powieści **profesjonalizmu** i zwiększą szansę na jej wydanie.

Ta strona używa plików cookies.

Rozumiem

Zapowiadać trzeba jednak dyskretnie, by nie zepsuć efektu. W jednym z poprzednich wpisów (<http://poradnikpisania.pl/fabuly/5-trikow-ktorych-powinienes-unikac-w-twoich-powieściach/>) pisałam, by nie robić tego na przykład tak:

Patryk, niczego się nie spodziewając, smarował grzanekę dżemem...

Takie zapowiedzi są zbyt oczywiste. Stwórz wrażenie, że coś niezwykłego się zdarzy, ale nie mów, co to może być. **Rozbudź oczekiwania**, a jednocześnie pozwól czytelnikowi **domyślać się**. A kiedy już Ci się to uda, spróbuj jeszcze jednego triku: wykorzystaj rozbudzone oczekiwania czytelnika, by celowo wprowadzić go w błąd.

JAK ZAPOWIADAĆ?

Wybierz wydarzenia, które chciałbyś zapowiedzieć i umieść znaki ostrzegawcze dla każdego z nich odpowiednio wcześniej. Niektórych, drobnych wydarzeń nie trzeba zapowiadać wcale, inne – trochę ważniejsze wystarczy zapowiedzieć raz (np. na początku rozdziału, w którym się pojawią), ale te najważniejsze, które rozstrzygną się dopiero w punkcie kulminacyjnym, wymagają co najmniej kilku znaków ostrzegawczych.

Aby ułatwić Ci zadanie, przedstawiam **sześć praktycznych technik zapowiadania**, które pomogą Ci zrozumieć, jak można powiesić strzelbę Czechowa na ścianie.

1. SCENA WSTĘPNA

W zatłoczonym pociągu bohaterce robi się duszno i osuwa się na podłogę. Współpasażerowie cuca ją, bohaterka szybko dochodzi do siebie i wkrótce zapomina o tym przykrym zajściu. Ale czytelnik nie zapomina. Wie, że zastrabnięcie nie przytrafiło się bez

Ta strona używa plików cookies.

Rozumiem

powodu i będzie się martwić o bohaterkę, dopóki nie wyjaśni się, co się z nią dzieje. Jest w ciąży, a może cierpi na nieuleczalną chorobę?

Scena wstępna nie jest ważna sama w sobie, ale zapowiada, że niedługo wydarzy się coś o wiele bardziej spektakularnego. W fikcji, inaczej niż w życiu, wszystko, co się wydarza, ma sens. Każda przyczyna ma skutek.

2. WTAJEMNICZENIE

Jeśli bohatera czeka w najbliższej przyszłości coś trudnego, bolesnego lub wręcz przeciwnie – wspaniałego, po prostu poinformuj o tym czytelnika odpowiednio wcześniej.

Bohaterka umówiła się ze swoim chłopakiem na romantyczną kolację na dziś wieczór. Podczas tej randki bohaterka zamierza obwieścić chłopakowi, że między nimi już koniec. Wie, jak bardzo to go zaboli. Przygotowała już sobie, co powie, ale nie wie, czy to jej przejdzie przez gardło.

Chłopak nie wie, co go czeka, ale czytelnik jest wtajemniczony plany bohaterki, co daje mu przewagę i motywację do dalszej lektury.

Jaka powinna być kolejna scena? Czy ta nieszczęsna randka? Lepiej nie. Wykorzystaj niepewność, jaką zasiałeś w umyśle czytelnika. Niech wcześniej bohaterka pójdzie na zakupy z koleżanką, której zwierzy się ze swoich rozterek. Albo niech wyładuje energię na siłowni. Potem niech spóźni się na autobus i wpadnie spóźniona do restauracji. Pod jej nieobecność do stolika dosiądzie się stary i dawno nie widziany znajomy chłopaka, straszny gaduła... Czytelnik będzie czekał przez kilka lub kilkanaście stron na moment, kiedy wreszcie bohaterka z chłopakiem będą sam na sam.

3. PRZECZUCIE

Ta strona używa plików cookies.

Rozumiem

Matka wychodzi do pracy i musi zostawić swojego sześćioletniego syna samego w domu. Opiekunka zachorowała, a sąsiadka wyjechała na urlop, więc nikt nie może się zająć dzieckiem. Ale to się już zdarzało, a poza tym mały jest bardzo dojrzałym chłopcem. Matka całuje chłopca w czoło, a ten mówi, że da sobie radę i żeby się nie martwiła. Matka odwraca się jeszcze, a syn odprowadza ją wzrokiem, który mówi, że wszystko będzie dobrze.

Ale czytelnik wie, że nic nie będzie dobrze.

W rzeczywistym świecie matki martwią się nadmiernie o swoje dzieci, ale w świecie fikcyjnym nie ma miejsca na irracjonalne lęki. Jeśli bohater się martwi lub boi, czytelnik oczekuje, co więcej – wymaga – żeby jego obawy się spełniły. Co zatem może się wydarzyć?

Gdy matka wróci do domu, nikt nie wybiegnie na jej spotkanie. Syn zniknął.

To najbardziej klasyczna wersja wydarzeń, więc może by tak spróbować czegoś innego?

Matka musiała zostać dłużej w pracy, zrobiło się ciemno, a ona śpieszy się do domu tym bardziej, bo wie, że jej synek boi się ciemności. Wybiera drogę na skróty, i nagle w opustoszałej uliczce zastępuje jej mężczyzna drogę mężczyzna, który ma twarz zakrytą kapturem, a w ręku trzyma nóż...

Czytelnik cały czas martwił się o chłopca, a tymczasem to matka jest w niebezpieczeństwie. Zapowiedź pomogła zbudować zarówno **napięcie**, jak i **zaskoczenie**...

4. TAJEMNICZY PRZEDMIOT

Starszy, samotna kobieta wybiera się na spacer do parku. Gdy poszukuje w szafie szalika, dotyka palcami pluszowego tygryśka. Skąd wzięła się w jej szafie maskotka, skoro kobieta nie ma dzieci ani wnuków?

Ta strona używa plików cookies.

Rozumien

Przypadek? Czytelnik jest pewien, że nie. I oczekuje, że wkrótce się wyjaśni, do kogo należał pluszak.

Równie skuteczne będzie pokazanie braku czegoś. Bohater jedzie leśną drogą, w najbliższej okolicy nie widać żadnych zabudowań, zbliża się zawieja śnieżna, a kontrolka wskazuje, że paliwo niedługo się skończy...

5. OPINIA BOHATERA

Niezwykłe lub groźne wydarzenie może też zapowiedzieć sam bohater. Pod warunkiem, że jest to taki bohater, któremu czytelnik ufa. W jednym z kryminałów Agathy Christie jest takie zdanie:

„Ktoś miał zostać zamordowany i ona wyraźnie czuła, że powinna doskonale wiedzieć kto.”

Ona – to panna Marple. Kiedy indziej panna Marple wita policjanta śledczego słowami: *Dobrze, że pan przyjechał, zanim doszło do kolejnego morderstwa.*

Jeśli ktoś tak przenikliwy jak panna Marple zapowiada, że za chwilę wydarzy się morderstwo, to czytelnik wierzy na ślepo.

6. PRZEPOWIEDNIE I SYMBOLE

Będąc twórcą powieściowego świata, zyskujesz dar przepowiadania przyszłości. Wykorzystaj go. Wyślij bohaterkę do wróżki, a ta niech spojrzy w kryształową kulę i wzdrygnie się z przerażenia. Podsuń bohaterce gazetę z horoskopem, z którego wynika, że czeka ją trudny tydzień. Ukryj gdzieś szczęśliwy talizman bohaterki, żeby musiała bez niego pójść na ważną prezentację.

W rzeczywistym życiu pewnie wrzucilibyśmy tylko ramionami, czytając pesymistyczny horoskop czy słuchając ponurych przepowiedni wróżki, ale w

Ta strona używa plików cookies.

Rozumiem

powieści nic nie jest bez znaczenia.

Jeśli ezoteryka Cię nie przekonuje, spróbuj czegoś bardziej wyrafinowanego.

Bohater spędza letni wieczór w swoim domku nad jeziorem. Kiedy zamyka okno, słyszy jak tuż obok przelatuje sowa. To symbol choroby u przyjaciół i krewnych.

Bohater może o tym zapomnieć, ale czytelnik będzie pamiętał i spodziewał się najgorszego.

Z tej techniki skorzystał Ernest Hemingway, gdy w pierwszym akapicie Pożegnania z bronią zapowiedział wczesną śmierć bohatera, odwołując się do symboliki opadających liści:

*Pnie drzew też były pokryte kurzem;
liście opadały wcześniej tego roku i
widzieliśmy wojsko maszerujące
drogą, skłębiony kurz, poruszane
przez wiatr i opadające liście,
maszerujących żołnierzy, a później
drogę pustą i białą, tylko zastaną
liśćmi.*

Jest mnóstwo innych sposobów, by zapowiadać wydarzenia w powieści, więc nie traktuj tych przykładów jak kompletnej listy. Najpierw zastanów się, jaką scenę chcesz zapowiedzieć i pomyśl, jaką zapowiedź sugeruje Ci samo wydarzenie. Najważniejsze, byś zawiesił strzelbę Czechowa na ścianie.

Źródła: *All About Foreshadowing in Fiction*, [Novel Writing Help \(http://www.novel-writing-help.com\)](http://www.novel-writing-help.com)

Ta strona używa plików cookies.

Rozumiem

Chekhov's Gun and the Art of Foreshadowing, [The Write Practice \(http://thewritepractice.com/\)](http://thewritepractice.com/)

Powiązane wpisy:

[5 trików, których powinieneś unikać w Twoich powieściach \(http://poradnikpisania.pl/fabuly/5-trikow-ktorych-powinienes-unikac-w-twoich-powiesciach/\)](http://poradnikpisania.pl/fabuly/5-trikow-ktorych-powinienes-unikac-w-twoich-powiesciach/)

[Chcesz zwiększyć napięcie? Zawieś akcję. \(http://poradnikpisania.pl/2013/08/12/chcesz-zwiekszyc-napiecie-zawies-akcje/\)](http://poradnikpisania.pl/2013/08/12/chcesz-zwiekszyc-napiecie-zawies-akcje/)

[Jak opisać wygląd zewnętrzny bohatera \(http://poradnikpisania.pl/2012/07/14/jak-opisac-wyglad-zewnetrzny-bohatera/\)](http://poradnikpisania.pl/2012/07/14/jak-opisac-wyglad-zewnetrzny-bohatera/)

[Jak zmusić bohatera do działania \(http://poradnikpisania.pl/2012/10/20/jak-zmusic-bohatera-do-dzialania/\)](http://poradnikpisania.pl/2012/10/20/jak-zmusic-bohatera-do-dzialania/)

[Jak zbudować napięcie \(http://poradnikpisania.pl/2011/09/22/jak-zbudowac-napiecie/\)](http://poradnikpisania.pl/2011/09/22/jak-zbudowac-napiecie/)

[Jak pisać o strachu \(http://poradnikpisania.pl/2013/04/29/jak-pisac-o-strachu/\)](http://poradnikpisania.pl/2013/04/29/jak-pisac-o-strachu/)

[Jak rozbudować zbyt krótką powieść \(http://poradnikpisania.pl/2013/03/23/jak-rozbudowac-zbyt-krotka-powiesc/\)](http://poradnikpisania.pl/2013/03/23/jak-rozbudowac-zbyt-krotka-powiesc/)

[Układanie fabuły metodą fiszek \(http://poradnikpisania.pl/2013/02/18/ukladanie-fabuly-metoda-fiszek/\)](http://poradnikpisania.pl/2013/02/18/ukladanie-fabuly-metoda-fiszek/)

PODZIEL SIĘ:

Ta strona używa plików cookies.

Rozumiem

